

ACTIVITATS MAPA PETERS

PRIMÀRIA

Primer cicle (6 i 7 anys)

NOM DE L'ACTIVITAT: "SOM DE CAP COSTAT DEL TOT, I DE TOTS COSTATS UNA MICA".

Objectiu:

Amb aquesta activitat es pretén donar a conèixer a l'alumnat de primer cicle de primària que tot el que som i tot el que ens identifica es deu a l'existència d'altres cultures que habiten en llocs que fins i tot estan lluny del nostre propi país. Però que aqueixa llunya-ria és solament circumstancial, ja que som interdependents.

Materials:

- Mapa Peters gran.
- Làmines A3 que mostren imatges dels diferents aspectes/elements de la cultura espanyola/valenciana.
- Imatges reduïdes que donen origen a aqueixos aspectes/elements.
- Velcro per a pegar les imatges en grandària xicoteta al mapa.

Desenvolupament:

Moment 1: Es mostra en el Mapa Peters perquè tinga una millor visibilitat en la classe. Després situem entre totes i tots on està Espanya.

Moment 2: Amb unes làmines grandària A3 es mostraran diverses imatges que representen d'alguna manera la cultura espanyola i valenciana. Per exemple:

- Truita de creïlles
- Esgarraet d'albergínia i pebrot
- Paella valenciana
- Pedregat de llimó
- Suc de taronja
- Calaix flamenc
- "Ojalá"
- "Olé"

Es tracta d'anar preguntant per cada làmina que es mostra si els són familiars i si creuen que són "marca Espanya".

ACTIVITATS MAPA PETERS

Moment 3: Es tracta de donar-los a conèixer que aquests aspectes/elements “marca Espanya” i que avui dia podem gaudir són gràcies a l'existència d'altres països i cultures que hi ha al voltant del món. Per exemple: La truita de creïlla necessita, a part de l'ou, el seu ingredient principal: “La creïlla”. Però d'on creieu que és la creïlla? S'explica que aquest tubercle prové de les zones andines de Perú i Bolívia.

Moment 4: A continuació, s'anima al fet que un voluntari o voluntària isca a situar les imatges dels elements que constitueixen els aspectes culturals del Moment 2 en el seu respectiu lloc d'origen mitjançant velcro.

Se suggereix cercar productes els ingredients dels quals o matèries primeres provinquen d'almenys un país o continent diferent. Es pot també cercar frases típiques d'Espanya, però que l'origen de les quals és d'algun país del sud. Per exemple: “olé” que prové de l'exclamació àrab Wa-(a)llah (Per Déu!), una exclamació d'entusiasme davant una bellesa o alegria sorprenent o excessiva. En l'idioma àrab, no existeix la vocal “i” i, en ocasions, la vocal “a” sona semblat a la “i”.

Moment 5: Es tracta de realitzar un viatge imaginari al voltant del nostre Mapa Peters i mirar amb atenció els diferents països i continents d'on procedeixen tots aquests elements que construeixen la nostra cultura i la nostra identitat.

Reflexió:

Podem reflexionar aquesta activitat fent una posada en comú:

Què passaria si cap d'aquests països existira?

Creeu que són importants les persones que habiten aqueixos països?

Hi ha persones ací d'altres països o els pares dels quals/mares o avis/as siguen d'altres països? Què podem aprendre d'elles/us?

Creeu que és important viatjar i conèixer diferents països?

Creeu que siga bé que aquestes persones puguen viatjar i conèixer Espanya? Per què?

Penseu que som totes i tots d'un lloc en concret, o som totes i tots una mica de tots els llocs del món?

El/la docent reflexiona amb l'alumnat com és que l'ésser humà és un ser interdependent. Que el nostre llenguatge, el nostre menjar, la nostra cultura, en definitiva, la nostra identitat beu de l'existència d'altres cultures sense importar què tan lluny estiguen. Que depenem, en major o menor mesura, del temps i de l'energia d'altres persones i comunitats i que devem cuidar-les.

VIDES PARALLELES

Segon cicle (8 i 9 anys)

Objectiu:

Prendre consciència sobre els estereotips que posseïm sobre altres països i cultures, així com el paper dels mitjans de comunicació de masses en la transmissió d'aquests estereotips.

Materials:

- 1 Mapa Peters gran.
- Projector.
- Fotos de xiquetes anant a escola (almenys fotos de dos països per continent): https://www.huffingtonpost.es/2017/03/09/60-fotos-sorprendentes-de-chicas-de-todo-el-mundo-yendo-al-coleg_a_21876942/
- Làmines de noms de països de les fotos projectades per a pegar-les amb velcro.

Desenvolupament:

Moment 1: Dividim la pissarra en dues grans zones i demanem a l'alumnat, a manera de pluja d'idees, que en la primera part/a dalt de la pissarra identifique trets, característiques o idees sobre les persones que viuen en els països del Nord (Amèrica del Nord, Europa, Rússia). Després, demanar-los que facen el mateix, però amb persones del sud (2ª part/a baix): països com Llatinoamèrica, Àfrica, Orient Mitjà.

Algunes idees que poden ajudar a realitzar les preguntes poden ser:

- alçades (alt, mitjà, baix)
- color de pell (blanca, bruna, negra)
- nivell de vida (alta, mitjana, baixa)
- com viuen (cases, llogarets, edificis)
- com són els seus col·legis (moderns/pobres).

Moment 2: Breu presentació del curt "Vides paral·leles":

https://www.youtube.com/watch?v=eu_j-hgfnp4

Moment 3: Presentem els mapes de Mercator i Peters. I fem la següent pregunta: Quines diferències hi ha entre aquests dos mapes?:

ACTIVITATS MAPA PETERS

- quin dels dos és més allargat?
- en quin dels dos mapes Àfrica apareix més gran?
- en quin dels dos mapes Europa apareix més gran?
- Quines diferències notem respecte a Groenlàndia?

Reflexió:

Expliquem que les diferents formes de veure el món, així com les persones que en ell viuen, respon a determinats interessos, relacionats sobretot amb el sistema socioeconòmic en el qual vivim. Així, per exemple, creiem erròniament que els països del nord són només els únics amb un nivell alt de vida, o que tots allí són blancs, o que les millors professions estan en el nord. I, per tant, arribem a assumir que el Nord és més gran perquè som millors. Els mitjans de comunicació (TV) juguen un paper crucial en la construcció del nostre imaginari global.

Podemos acabar l'activitat demanant a l'alumnat que faça un dibuix del mapa del món. Indiquem que no és necessari que siga perfecte, sinó que mostre la idea que tenen en la seua ment a partir del treballat en classe.

Aquesta activitat és una adaptació de:

http://epdenelaula.madrecoraje.org/sites/default/files/prop_ed_vidas_eso_bach_oct_2013.pdf

DE DEBÒ VOLS MENJAR-TE EL MÒN?

Terçer cicle (10 i 11 anys)

*Activitat presa de: Guia Didàctica PAMAPAM. Acostant a l'aula els Objectius de Desenvolupament Sostenibles (ODS) a través de l'Economia Social. *SETEM Comunitat Valenciana.

Objectius:

- Obtenir informació a través dels exemples de la realitat econòmica dels països de Sud i les seues conseqüències.
- Ser conscient de les injustes regles del comerç internacional i a qui afecten.
- Descobrir alternatives com el Comerç Just

ACTIVITATS MAPA PETERS

Materials:

Fitxes rols, Caramels

Desenvolupament:

Moment 1: S'explica que cada alumne/a se alçarà i llegirà en veu alta una fitxa que per atzar li corresponga. Han de seguir les introduccions que la fitxa els indica, la qual cosa suposarà que uns podran agafar caramels i uns altres no.

Regles:

- No es poden donar els caramels que ens toquen, almenys fins que finalitze la dinàmica.

Targetes:

El teu pare té un bon treball però ha de pagar el teu col·legi i el dels teus germans: pots menjar 1 caramel.

Encara que la teua família és una de les més riques del poble, acabes de gastar molts diners en el funeral del teu avi: Menja 1 caramel.

El teu pare ha estat cercant treball tots els dies però hi ha molta gent en la mateixa situació i encara no ha tingut sort. No coixes cap caramel.

Acabes d'ajudar a la teua família a recol·lectar la collita. Ha sigut un treball molt dur. Pots agafar 1 caramel.

Es necessita tot l'ingrés de la teua família de tot l'any per a cobrir les despeses de l'hospital de quan et vas trencar la cama. No coixes cap caramel.

Treballes al Marroc en un taller clandestí fent jaquetes per a Decathlon. Et paguen molt poc i has de cercar un altre treball per a mantenir la teua família. Agafa 1 caramel.

Fas vestits de bany per a El Corte Inglés en una fàbrica del Sud. Com teixiu més a poc a poc del que l'empresa regule us retiren la meitat del sou. Agafa 3 caramels i dóna-li 2 a l'amo de la teua empresa.

Els teus pares treballen encara que els seus salaris no siguen molt alts. Et pots permetre 6 caramels.

ACTIVITATS MAPA PETERS

La teua família acaba d'heretar una gran summa de diners d'un parent ric. Pots menjar-te 12 caramels.

Els ingressos per aliments de la teua família han pujat molt enguany a causa de les comandes de gra per a engreixar als animals del país ric. Agafa 2 caramels, però menja només 1. Al final del joc dóna-li el segon al que més caramels tinga.

Has acabat el col·legi i has tingut la sort de trobar un treball, però necessites tots els diners per a ajudar al teu germà xicotet perquè vaja a escola. No coixes cap caramel. Al teu pare li acaben de pujar el sou. Pots menjar 7 caramels.

Una inundació ha arrasat les collites de la teua família i no tens diners. No coixes ni un caramel.

El teu pare està cec a causa d'una infecció de l'aigua. La teua mare no pot treballar perquè no té a ningú que us pugua cuidar. No coixes cap caramel.

Jo pare no pot aconseguir un treball perquè no sap llegir no escriure (no hi havia escola en el seu poble quan era jove). No coixes cap caramel.

*El teu pare és un dels propietaris d'El Corte Inglés. Tens mill diners. Agafa 14 caramels. Treballes en una fàbrica que fa camises per a la marca Adolfo Domínguez en un país del sud. Has de cuidar a la teua mare perquè està *enferma i no et paguen gens. Aquestes malament econòmicament. No coixes cap caramel.*

Encara que els teus pares no tinguen treball, els dos tenen diners estalviats. Pots menjar-te 4 caramels.

La major part de la collita de la teua família ha sigut arrasada per una platja enguany i no et pots permetre pagar un pesticida. No coixes cap caramel.

El teu pare va tenir una educació gratuïta i ara té un bon treball. Pots menjar 10 caramels.

La teua família té un xicotet negoci. Com tots/as heu treballat va durar, us ha anat bastant bé. Pots agafar 10 caramels.

La teua família conrea cafè. A causa que la collita ha sigut molt bona enguany, hi ha hagut un excedent i el preu ha baixat. Només pots menjar 1 caramel en comptes de 2 com l'any passat.

Hi ha hagut una forta sequera i les collites de la teua família no han crescut. No et pots permetre cap caramel.

ACTIVITATS MAPA PETERS

Has recol·lectat una gran collita enguany. Et podries permetre 3 caramels si la granja fóra teua, però has de donar 2/3 parts dels teus ingressos al propietari de la terra que viu en una gran casa en la ciutat. Menja només 1 caramel.

*La teua mare treballa en una *maquila on elabora samarretes de Zara. Es troba malalta i no pot anar a treballar. No cobra gens. No coixes cap caramel.*

La teua germana treballava fent sabatilles per a Adidas. Els/as productors/as volien tenir drets laborals i l'empresa s'ha anat a un altre país on els/as treballadors/as cobren menys i no tinguen drets, ja que açò fa que l'empresa guanye més diners. No coixes cap caramel.

El teu pare treballa en una mina de ferro. Pujar-li el sou significaria que la companyia refreda menys beneficis per als propietaris dels països rics. Pots menjar 1 caramel.

Reflexió:

Qüestions per a facilitar la posada en comú:

Com us heu sentit?, la gent que no ha agafat caramels què ha sentit en veure que els altres menjaven?

Penseu que són situacions reals o no?, quins sí i quins no?

De quina part del món pot ser el rol que t'ha tocat? Per què?

MÉS GRANS, MÉS IMPORTANTS?

Primer cicle (1er i 2n ESO)

Objectiu:

- Ser conscients de la visió condicionada que es té de la geografia del món.
- Que els alumnes visualitzen com està distribuïda la població mundial, prenent una visió de conjunt, i sent conscients de la desigual proporció que suposa la població que viu en el nord respecte a la qual viu en el sud.
- Que reflexionen sobre els múltiples aspectes que influeixen en el desenvolupament demogràfic i com influeix la pobresa.
- Que se senten per un moment d'un altre lloc, reflexionant sobre el factor sort i desenvolupant l'empatia cap a gent d'altres continents.

Materials:

- Mapa de Peters
- Caramels
- Fulles DIN A4 amb els noms de les regions
- Tantes fulles DIN A8 com a alumnes, imperdibles, retoladors

Desenvolupament:

Moment 1: Es mostra a l'alumnat el mapa de Peters i es fa una pluja d'idees respecte a les característiques d'est i a quins són les seues singularitats. S'explica ràpidament quins són les seues diferències amb els altres mapes.

Se'ls diu que el món som una població de més de 7300 milions de persones segons l'oficina de població mundial de les Nacions Unides (veure: <https://www.un.org/es/sections/issues-depth/population/index.html>).

Moment 2: S'explica a l'alumnat que es va a fer una representació de la població del món en la classe. Es col·locaran cartells per diversos espais de l'aula amb els noms de les següents regions: Europa, Amèrica Llatina, Amèrica del Nord, Oceania, Àsia i Àfrica.

Moment 3: S'explica que es va a simbolitzar el repartiment de la població mundial com si l'aula fóra el món i l'alumnat la seua població: cada persona estarà censada per a representar a "x" milions d'habitants.

ACTIVITATS MAPA PETERS

Se li demana a l'alumnat que es distribuïska per l'aula i s'agrupe sota els cartells de les cinc regions del món, representant així el possible el repartiment de la població mundial, açò ho faran tal com consideren que ocorre en realitat.

Una vegada col·locats els mostrarem les xifres reals i corregirem, sempre que siga necessari, la seua col·locació per a la correcta representació del repartiment de la població mundial.

Els grups es componen d'alumnes/as en proporció a la població real, la qual és:

- Asiàtics: 60%
- Llatinoamericans: 9%
- Africans: 16%
- Europeus: 10%
- Nord-americans: 5%
- D'Oceania: 1 %

Moment 4:

Representarem la riquesa mundial que estarà simbolitzada per caramels. Se'ls explica que cada caramel representa molts milions d'euros. El/la docent ha de repartir els caramels per les 5 regions, d'acord amb la següent estimació:

- Asiàtics (60% de la classe): rics- 2 caramels per a cada persona, pobres- 1 caramel per a una persona.
- Llatinoamericans (9% de la classe): molt rics- 4 caramels per a cada persona, rics- 2 caramels per a cada persona i pobres- 1 caramel per a una persona.
- Africans (16% de de la classe): rics- 2 caramels per a cada persona, pobres- 1 caramel per a una persona.
- Europeus (10% de la classe): molt rics- 4 caramels per a cada persona, rics- 2 caramels per a cada persona, pobres- 1 caramel per a una persona.
- Nord-americans (5% de la classe): molt rics- 4 caramels per a cada persona, rics- 2 caramels per a cada persona, pobla- 0 caramels.
- Oceania (1 %): ric- 2 caramels per a cada persona

Reflexió:

Aquest exercici representa molt clarament com està repartit el món tant en habitants, com en riquesa. És important que l'alumnat s'adone que les desigualtats són més clares del que semblen, que també estan en els seus propis països; i reflexionen per què hi ha habitants que posseeixen major part de la riquesa del món; que les nostres accions poden afectar als habitants no solament del país on et trobes, sinó també al món sencer. Podemos parlar, per exemple, d'on estan les riqueses naturals que proveeixen al món, i fer-los veure que la gran majoria d'elles estan en aquells països amb densitat de població alta i elevats índexs de pobresa, conseqüència de l'explotació dels països rics.

SÓC UN PUNT.

Segon cicle (3er i 4t ESO)

NOTA: La següent activitat es planteja fer en dues sessions.

Objectiu:

- Promoure que el grup reflexione sobre migracions i mobilitat humana.
- Entendre la migració i la diversitat com a aspectes naturals de l'ésser humà.
- Associar la migració com a font de riquesa.
- Estimular als i les participants perquè inicien accions per a convertir-se en agents “antirumors” i de promoció d’una cultura d’acolliment en els seus entorns.

Materials:

Conte “Sóc un punt” de Giancarlo Macri (autor) i Carolina Zanotti (Il·lustradora)

Desenvolupament de la primera sessió:

Moment 1: El/la docent llig el conte Sóc un Punt. Després comenta amb la classe sobre el que han sentit amb les il·lustracions, i què els ha semblat. Se’ls introdueix el concepte de Migracions.

Mostrar unes fotografies de les il·lustracions de l’explicar

Moment 2: A continuació, se’ls proposa treballar alguns rumors/prejudicis:

Hi ha massa immigrants

- Els immigrants baixen el nivell educatiu i redueixen la qualitat de l’ensenyament
- Les persones refugiades que arriben a Espanya són massa
- Tots els musulmans són terroristes i volen envair Espanya
- El hiyab suposa la submissió de la dona enfront de l’home, i per açò, crea problemes de convivència.
- la població immigrant satura la Sanitat i abusa dels serveis d’atenció primària i de les urgències.
- Ens lleven el treball.

Per a respondre, utilitzarem els extrems de l’espai en el qual es fa l’activitat. Un representarà el “sí” i un altre el “no”. Cada participant es col·locarà segons la seua opinió en un extrem o en el mitjà, i preguntarem a l’atzar a alguns participants per a saber les raons que els han portat a col·locar-se en cada lloc.

ACTIVITATS MAPA PETERS

Moment 3: S'acaren tots aquests rumors amb estadístiques com les quals proporciona la plataforma "stoprumores": <http://stoprumores.com/>

*Nota: També per a dades estadístiques ens pot servir els següents enllaços:

Població total d'Espanya:

http://www.ine.es/dyngs/inebase/es/operacion.htm?c=estadistica_c&ci-d=1254736176951&menu=ultidatos&idp=1254735572981

Població estrangera a Espanya per comunitats:

<http://www.ine.es/dynt3/inebase/es/index.htm?type=pcaxis&path=/t20/e245/p04/pro-vi/&file=pcaxis&dh=0&capsel=0>

Moment 4: Se'ls explica que la mobilitat, per causes molt diverses, ha sigut una constant al llarg de la Història. Tots i totes som migrants: estem en moviment al llarg de la nostra vida. És quasi impossible que en la nostra història familiar no tinguem un membre que no haja nascut en una altra ciutat o en un altre país. Ho comprovem?

Moment 5: Animem a cada participant que per a la següent sessió dissenyen en un foli un quadre amb tres columnes, en el qual completaran la següent informació:

1. Els nostres besavis/as, avis/as: van nàixer en altres països o han viscut en altres llocs al llarg de la seua vida? Podeu esmentar les raons per les quals es van traslladar? Com van ajudar econòmicament al lloc que els va acollir?
2. Pares, mares, germanes o germans: assenyalant igualment lloc de naixement i on viuen actualment, així com els motius de desplaçament si escau. Com van ajudar econòmicament al lloc que els va acollir?
3. Vosaltres i vosaltres: quants viatges heu fet o planegeu fer pròximament? Quins somnis i projectes teniu para quan sigueu majors? Us agradaria visitar i conèixer altres llocs? Com ajuden econòmicament al país que visiten?

Els nostres besavis/as, avis/as	Pares, mares, germanes o germans	Vosaltres
van nàixer en altres països o han viscut en altres llocs al llarg de la seua vida? Podeu esmentar les raons per les quals es van traslladar? Com van ajudar econòmicament al lloc que els va acollir?	lloc de naixement i on viuen actualment, així com els motius de desplaçament si escau. Com van ajudar econòmicament al lloc que els va acollir?	quants viatges heu fet o planegeu fer pròximament? Quins somnis i projectes teniu para quan sigueu majors? Us agradaria visitar i conèixer altres llocs? Com ajuden econòmicament al país que visiten?

ACTIVITATS MAPA PETERS

Desenvolupament de la segona sessió:

Cada participant ha emplenat el seu quadre i ho comparteix amb un company/a per parelles.

Posteriorment s'analitzen les conclusions a les quals han arribat en gran grup.

La persona que dinamitza l'activitat reflexionarà amb els i les participants sobre com el desplaçament cap a altres llocs per diferents causes ha sigut una constant al llarg de la Història de la Humanitat.

- Alguns desplaçaments són voluntaris (desig de viatjar, visitar, treballar i/o cercar oportunitats en altres llocs, etc.) i altres forçosos (per persecucions, discriminació, conflictes, escassetat econòmica, etc.).
- Aquests últims han augmentat en els últims anys a causa de la situació de desigualtat i violència que vivim a nivell mundial.
- Davant aquesta realitat, què creiem que podríem fer?, Com ens agradaria ser rebuts/as en altres llocs, així com rebre nosaltres/as mateixos?
- Enfront de la construcció de murs físics i mentals, existeixen altres possibilitats relacionades amb el foment d'una cultura d'acolliment, en la qual siguem capaços de rebre la diversitat i la riquesa que poden aportar les persones que viuen i es desplacen cap als nostres entorns.

El moviment construeix ciutadania i aporta riquesa i diversitat. - Com podríem començar?
- Què podem fer per a promoure aquesta cultura d'acolliment?

*Video final: <https://www.youtube.com/watch?v=ybu2-qmiycc>

A partir del moment 4 aquesta activitat és de *Entreculturas en: "Trobades que canvien el món" (*pag. 53) https://www.redec.es/sites/default/files/encuentros_cambian_mundo.pdf

QUÈ ENTENEM PER DESENVOLUPAMENT I COM HO MASUREM?

Objectius:

- Conèixer com el Món es troba “dividit també” per les diferències socioeconòmiques existents entre els països de el “Nord i del Sud”.
- Reflexionar sobre l'Índex de Desenvolupament Humà dels països (IDH) i altres Índexs rellevants: Índex de Gini (GINI) que mesura la desigualtat existent dins del país i l'Índex de desigualtat de gènere (IDG) que mesura les diferències existents entre homes i dones en el país. Aquests Índexs ens permeten conèixer dades dels països que no és només el PIB (Producte Interior Brut) sinó que són Índexs elaborats a partir de dades d'educació, esperança de vida, ingressos econòmics, índex d'igualtat/desigualtat entre homes i dones, ...
- Comprendre la complexitat de factors existents en el desenvolupament dels països: factors socials, econòmics, polítics, educatius, recursos naturals... Tots aquests factors són imprescindibles a l'hora que un país pugui aconseguir un desenvolupament social i econòmic equilibrat per a tots i totes.
- “Dibuixar” i “Pintar” en cadascun dels països en el mapa de Peters diferents característiques sociodemogràfiques i econòmiques (a partir dels índexs amb els quals treballarem) i elaborar la simbologia i les escales que vulguem utilitzar per a representar les característiques.
- Analitzar les diferències soci-econòmiques entre els països “del Nord i del Sud” a partir dels “dibuixos i representacions” que l'alumnat ha realitzat en els països.
- Reflexionar sobre les diferències entre els països a partir dels citats índexs: Índex de Desenvolupament Humà (IDH), Coeficient de Gini (Gini) i Índex de Desenvolupament de Gènere (IDG). L'alumnat haurà de crear la simbologia amb la qual representar aquests índexs en els països triats a partir d'algunes idees que els proposarem.

Materials:

Fotografies de llocs de tot el món (mínim dos de cada continent)

Desenvolupament:

Moment 1: Es mostren fotografies de llocs al voltant del món. Al mateix temps en què es van passant les fotografies es farà la següent pregunta en quin país creuen que està situat aquest lloc?

Aquesta primera classificació de països servirà per a avaluar-nos què tan estigmatitzats/as estem. Per tant, es recomana que les fotografies dels països del nord siguen dels seus barris més pobres. I dels països del sud mostren les seues ciutats modernes.

Per exemple:

- Barri de Penamoa (la Corunya) del caos urbanístic
- Nairobi, Kenya amb gratacels moderns
- A continuació, amb el velcro, es va pegant sobre el Mapa Peters els noms dels països que hagen eixit.

Finalment, el/la docent farà una segona classificació posant la vertadera ubicació de cadascun dels noms dels països en els llocs corresponents del mapa. I tancarà aquest primer moment preguntant quins criteris hem usat quan vam fer la primera classificació de països?

Moment 2:

Explicació per part del professorat del concepte "IDH: Índex de Desenvolupament Humà": Una funció numèrica de 0 a 1 obtinguda a partir dels següent Índexs (com més gran siguen aquests índexs majors serà l'Índex final de IDH):

- Vida llarga i saludable (mesura segons l'esperança de vida en néixer).
- Educació (mesura per la taxa d'alfabetització d'adults i la taxa bruta combinada de matriculació en educació primària, secundària i superior, així com els anys de durada de l'educació obligatòria).
- Nivell de vida digne (mesurat pel PIB per càpita PPA en dòlars).

Lliurament a l'alumnat de les taules on apareixen alguns països significatius:

- 10 països representatius de IDH Alt.
- 10 països representatius de IDH Mitjà.
- 10 països representatius de IDH Baix.

Cercaran en el mapa els països que apareixen en les taules i hauran de decidir què tipus de simbologia i/o colors volen utilitzar per a representar als citats països en el mapa de Peters. Per exemple: es pot acolorir el contorn dels països en funció de la seua IDH, donant un color per a cadascun dels tres índexs (un color per a IDH Alt, un altre per a Mitjà i un altre per a IDH baix). Una altra opció seria dibuixar símbols que representen cadascun dels índexs en funció dels valors que ho han format (Vida llarga, Educació i Nivell de vida respectivament).

ACTIVITATS MAPA PETERS

L'important és que l'alumnat pugua crear la seua pròpia Llegenda amb els índexs que els hem donat i que faça un gràfic explicant la mateixa.

Moment 3:

Posteriorment, s'explicarà el "Índex de Gini" i el "Índex de Desenvolupament Relatiu al Gènere" (IDRG) i de la mateixa manera que en l'Índex de Desenvolupament Humà, hauran de crear una Llegenda amb la qual representen les diferències d'aquests dos índexs entre els països.

Podran utilitzar diferents colors o simbologies com: Índex Gini (0 a 100) on 0= No diferències en ingressos entre les persones del país i 100= Moltes desigualtats en els ingressos econòmics dins del país.

*Gini 0 a 33: Poca desigualtat entre persones: ≡

*Gini 34 a 66: Desigualtat mitjana entre persones: ≈

*Gini 67 a 100: Desigualtat alta entre persones ≠

*IDRG 0 a 25: Molt baix Desenvolupament Igualtat Gènere: ♀♂ □□

*IDRG 25 a 50: Baix Desenvolupament Igualtat Gènere: ♀♂ □

*IDRG 50 a 75: Desenvolupament Mitjà Igualtat Gènere: ♀♂ ☺

*IDRG 75 a 100: Desenvolupament Alt Igualtat Gènere: ♀♂ ☺☺

Reflexió:

Una vegada que tenim tots els països representats amb la seua simbologia corresponent en el Mapa de Peters, començarem amb l'alumnat un Debat-Reflexió en el qual tractarem les següents qüestions:

On es troben els països amb menys IDH?

Quines causes influeixen que els països tinguen IDH Baixos?

Existeix alguna relació entre els països amb alt, mitjà i sota IDH i el seu valor d'Índex Gini?

Què significa que els països tinguen un Índex Gini Alt?

On es troben principalment aqueixos països?

Què significa que països dins dels països del Sud també existisca desigualtats?

Hi ha alguna relació entre els països amb determinats IDH i el IDRG (Desenvolupament relatiu al Gènere)?

Quins tipus de relacions creeu que existeixen entre el IDH i el IDRG?

Quines conclusions i aprenentatges podem traure d'aquesta sessió?

Què podem fer nosaltres des de la nostra realitat per a millorar aquestes situacions?

ELS CERCLES DE PODER

Objectius:

Conèixer les relacions de poder que hi ha en el món
Sensibilitzar-nos enfront de les conseqüències que generen aquestes relacions (pobresa, exclusió, guerres, fam, violència).
Entendre les coses que generen els fluxos migratoris i sensibilitzar-nos amb elles.

Materials:

Cartells amb els missatges que apareixeran en cada escena de la història narrada.

Desenvolupament:

Els participants s'agafen de la mà (es posa una cançó de fons volum baix). Se'ls explica que narrarem una història que consta de 4 escenes i que hauran d'estar molt atentes/us a el que s'explica en cada escena.

- **Escena 1: 2 polítics (1 del nord i un altre del sud):**

Context: El polític del Nord vol fer negoci amb el país del Sud. Es tracta d'un *gaseoducto, un projecte que de realitzar-se portarà gas natural per al Nord i, en conseqüència, milions d'euros per a tots dos països.

No obstant açò, en el país del sud hi ha una dictadura. No es permet la llibertat de pensament, ni d'expressió. Un alt percentatge de les dones no van a les escoles i no hi ha eleccions lliures, democràtiques i transparents des de fa molts anys.

El polític del Nord és conscient d'aquesta crisi i li posa unes condicions sabent que el polític del Sud acceptarà sí o sí perquè sap que amb aquest projecte hi haurà molts diners amb el qual pot crear hospitals, escoles, carreteres, obrir llocs de treball i tapar la seua imatge de dictador.

Quines condicions li va posar el polític del Nord? El facilitador/a deixa en el sòl uns cartells amb aquestes frases:

- “No cobraràs impost a l'empresa que jo pose a treballar en el teu país.”
- “Contractaràs personal del teu país amb moltes hores de treball, però amb el salari mínim.”
- “Si voleu Drets Humans, primer hem de créixer econòmicament”.

- **Escena 2: 2 empreses (nord i sud)**

Context: Hi ha una empresa provinent d'un país del nord que ja porta un parell d'anys treballant un projecte miner en un país del Sud. Però l'antecedent que té aquesta empresa no és res bé. Un dia un camió d'aquesta empresa que traslladava 157 quilos de mercuri líquid va vessar el insum tòxic al llarg de la carretera.

A iniciativa de treballadors de l'empresa, que volien recuperar el mercuri, van pagar als pobladors, inclosos xiquets perquè ho arplegaren directament sense protecció. En els dies següents, els pobladors van presentar símptomes de maldecaps i hemorràgies.

En processos gens transparents, l'empresa va optar per comprar el silenci de la població afectada pagant-li les despeses de salut amb la condició que no denunciï a l'empresa. I, per si no fóra poc, l'empresa del nord es compromet a fer un hospital i una escola a menor cost per a tancar la seua imatge i guanyar-se el suport de la major part de la ciutadania.

- El facilitador/a deixa en el sòl uns cartells amb aquestes frases:
- Fem créixer al país.
- Construïm escoles i hospitals.
- Desenvolupament és progrés!
- Compromesos amb tu!

- **Escena 3: 4 persones (representen a la població)**

La població farta de les injustícies i dels seus governants, ixen als carrers a exigir demandes.

(El facilitador explica que tocarà a 4 persones que tiraran endavant i se'ls donarà aqueixos cartells)

"Llibertat", "Democràcia ja", "Menjar i educació per a tots", "N'hi ha prou de projectes sense tenir en compte la vulneració dels meus drets".

El facilitador intervé en l'escena i els lleva els cartells (símbol de repressió/violència/guerra).

- **Escena 4:**

Context: Finalment, les 4 persones que representen a la població decideixen FUGIR. Llavors, els facilitadors indicaran que la població ha de tractar d'eixir del cercle i les persones que conformen el cercle han de fer tot el que estiga al seu abast per a evitar aquestes 4 persones isquen.

Se'ls dona una consigna: TANCAR MÉS EL CERCLE!!!

Alhora que comencen els intents per eixir, els facilitadors han d'estar atents per si algú és a punt d'aconseguir-ho. Si açò passa, els facilitadors han d'impedir l'eixida.

Reflexió:

Què ha passat en cada escena?

Quins temes s'han vist en cada escena?:

- Falta de sostenibilitat ambiental
- Violència estructural
- Pobresa i desigualtat-Relaciones Nord-Sud
- Corrupció
- Mancada de llibertat d'expressió.
- Gènere
- Guerra
- Migracions, refugiats.

Llavors:

- Se'ls pregunta a les persones que formaven el cercle com es van sentir: tenien por?, se sentien poderosos?, els donava pena? se sentien lliures per a decidir?
- Se'ls pregunta a les 4 persones que estaven dins del cercle com se sentien: tenien por?, se sentien atabalats/as? Si algú va aconseguir eixir: com ho va fer? Hi havia impotència, ràbia per eixir?

Després es pot explicar el següent:

- Quan una població veu amenaçada la seua seguretat poden decidir, segons les seues possibilitats, fugir.
- També hi ha els qui decideixen quedar-se i prendre les armes.
- Hi ha els qui també decideixen quedar-se a traure avant el seu país i protegir als seus des d'accions no violentes.
- No obstant açò, hi ha gent que no deixa que aquesta comunitat i els seus integrants recuperen la seguretat que tenien abans, o que puguen estar fora de perill.

Llavors:

- A qui representarien els participants que formaven el cercle que no deixava eixir a les persones que estaven dins del mateix?
- En el nostre context actual, qui o quines institucions/entitats podrien ser aquestes persones que no deixen que la gent fuja?
- Quin paper ha el *facilitador/a retornant una altra vegada al centre del cercle a les persones que tractaven de fugir?

Es finalitza la dinàmica reflexionant que el sistema econòmic actual que mou el món i estableix relacions de poder perillosa ho conformen persones. Persones que els convé viure a costa del sofriment de la gent, que no els importa fer negocis sense tenir en compte el tipus de règim que té el país. Que ens anem a trobar amb molts cercles de poder la força dels quals només es veurà disminuïda amb alternatives dins del mateix sistema en el qual estem. I que aqueixes alternatives solament vindran de gent educa-

ACTIVITATS MAPA PETERS

da, informada, sensibilitzada, responsable i empàtica els actes locals de la qual seran determinants per al canvi global i per a abast de les metes que proposen els ODS.

**NOTA: Tenir en compte que la història anterior culmina en escenari que pot ser el de violència armada i que les persones que intenten fugir serien refugiats/as. I els diferents poders que no deixen eixir a una comunitat del seu país, així com aquells poders que no els accepten poden ser: la indústria militar, exèrcits, grups armats, bancs que financen armes, mitjans de comunicació, corrupció d'institucions, etc.*

No obstant açò, la història pot ser adaptada a diverses temàtiques com: violència de gènere, comerç just; o per problemes que solen passar dins del nostre entorn immediat (col·legi, casa, barri) com el bullying o l'assetjament escolar i que poden fer-nos sentir oprimits/as. Però també podem passar d'oprimit a opressors.

Què podem fer des de la nostra situació com a persones i estudiants?

Es reflexiona en comú, de totes les escenes exposades, quins s'han repetit i tractem de relacionar amb algun ODS. Se'ls explica que a continuació es treballarà en el compromís d'un o dos objectius que han relacionat per a fer del món un lloc millor: Pensar globalment, actuar localment. Cada grup pensa dues coses:

- Propostes d'accions pràctiques per a treballar aqueix objectiu/us en el seu institut (contes, videos, teatres, intercanvis de carta amb persones d'altres països, pintura, cartelleria)
- Després, fer-nos la pregunta: En el nostre context actual, qui o quines institucions/entitats podrien ser aquestes forces contràries que ens posarien dificultats per al compliment dels nostres objectius?

Cal puntualitzar que l'important del compromís és ser efectes multiplicadors de l'après per a compartir amb la resta de les/us estudiants i mestres/as de la institució.

**Nota final: En cada activitat i en el moment que el/la docent crea oportú, pot projectar-se la vertadera dimensió dels països i continents (The True Size) a través del següent enllaç: <https://thetruesize.com/>*